

حقوق جزائی

مرز تشدید

حدود تشدید مجازات در جرم تکرار و اجباری و اختیاری بودن آن باختلاف کشورها و باقتضاء ادوار قدیمه و جدیده مختلف و عقیده دانشمندان امروز نیز مشتت و گوناگون است و بطور اجمال میگوئیم که ساختمان های تشدید کلیتاً از دو نوع بیرون نبوده نیست یا تفاوت مجازات درجه خواهد بود و یا مجازات اضافه و علاوه است در حدود معینی که آنها از دو حال خارج نیست یا آن علاوه اضافه معین است بدون تردید یا تخیر بین آن تعیین حد اکثر مجازات میباشد و چون ذکر این قسمت بطور مشروح مهم نیست از آن صرف نظر کرده و وارد در بحث موضوع مهم دیگری می شویم و آن عبارت از اجباری و اختیاری بودن تشدید مجازات است در تکرار جرم که بین دانشمندان حقوق در این قسمت توافق نظر حاصل نشده و جمعی را این عقیده است که باید قانون گذار تشدید را با کیفیت اجبار بسازد تا دادگاه در هر موقع که یافت مجرم مرتکب تکرار جرم شده در مجازاتش تشدید نماید.

عده معتقدند که اجبار بی موقع و بایست آنرا در اختیار وارده آزاد دادگاه گذاشته که در صورت ثبوت و تحقق جرم تکرار چنانچه اوضاع و احوال مقتضی تشدید شد امر بشدید بدهد.

نظر اخیر موجه و قرون بمنطق و دلیل است چه آنکه پیش و مکرر نگاشتیم که تشخیص قانون و همچنین تطبیق و قضاوت دادگاه هر دو بطور حدس و تقریب است که در بعضی از اوقات نتیجه و درآمد آن دو تشخیص قانونی و قضائی ظلم و زیاد روی نسبت بگناهکار شده و در بعضی از اوقات نارسا و غیر کافی برای اجراء منظور و مقصود اصلی خواهد بود.

نظر بآنکه روح قانون و فکر قانون ساختمان

مجازات و تشخیص قضائی هر دو بدین ترتیب و منوال میباشد اختیاری بودن امر تشدید و واگذاری آن بدادگاه از نظر اختلاف ماهیت جرائم و اسباب و علل تکوینی جرم و حوادثاتی که علاوه از حالت تجری و اصرار فاعل رخ داده و مؤثر در ایجاد جرم میشود و اختلاف زیاد افراد مجرمین از حیث ترکیب بندی خلقت و احساسات و عواطف درونی و تنوع محیط طبیعی و اجتماعی بحقیقت و واقع یعنی بحساب نسبتاً دقیق نزدیکتر است تا اجباری بودن آن که نتیجه اش مولود حدس و حساب تخمینی است - این است عقیده ما بنا بمشرب و مسلکی که در اساس ساختمان مجازاتها اتخاذ کرده ایم.

پنجم - تشدید مجازات باعتبار زمان

گاه وقت و زمان در نظر قانون جزء اسباب تشدید مادی و مفعولی مجازات بشمار میاید مثلاً اگر جرم سرقت در شب و یا ضمن اوقاتی که حوادث فوق العاده مانند سیل بنیان کن و حریق عمومی و آتش فشانی رخ داده مجازات آن شدیدتر از جرم سرقتی است که روز و در اوقات عادی رخ می دهد.

فلسفه تشدید در اینگونه مواقع آنست که هنگام شب و یا اوقات غیر عادی و مواقع حوادث فوق قدرت و وسائل دفاع و جلوگیری کمتر مهیا و بلکه حواس و توجه انسان در آن اوقات منحرف و پربشان است و قادر بر حفظ مال و جان خود نیست و عبارت دیگر در مواقعی که ظلمت شب محیط را فرا گرفته و انسان باسراحت رفته است و دسترسی هم بقوای تأمینیه فوراً میسر نیست و یا آشفتنایی و زلزله و طغیان آب و نظائر آنها دارد منطقه را ویران و خراب و همه گی را بفنا و نیستی میبرد و کسی را در برابر طغیان و تجاوز طبیعت قدرت مقاومت نیست ارتکاب جرم سرقت کاشف از حالت تجری فوق العاده و سوء سریره بی نهایت مجرم و چنین شخصی شر

بزرگ برای جامعه محسوب و مستحق مجازات شدید خواهد بود.

ششم - تشدید مجازات باعتبار حمل اسلحه

حمل اسلحه ظاهر یا مخفی در موقع ارتکاب سرقت و یا جرم دیگر از جمله موجبات و اسباب تشدید مجازات تشخیص شده است چه مقرون بودن عمل بدین حالت دلیل بر اصرار بی اندازه مجرم میباشد در اجراء منویات خویش که برای رسیدن به مقصود حاضر برای بکار بردن همه گونه شدت وحدت میشود.

نظراً مجرم آن حالت دهشت موجب وحشت فوق العاده عمومی و هم پیدایش مخاطرات مهمتری است که نمیتوان مجازات چنین فاعلی را خفیف و سهل و آسان گرفت و برای آنکه در آینده اینگونه جرائم تکرار نشده و امنیت و سلامت عمومی از اینگونه زلزله وحشت آور مأمون گردد قانونگذار مجازات مجرمی را که با نظاهر با اسلحه در کارزار وارد شده تشدید تر قرار داده است.

هفتم - تشدید مجازات باعتبار محل و مکان

وقوع جرم

یکی از اسباب و موجبات تشدید مجازات در نظر قانون ارتکاب جرم است در محل و مکان معین و مخصوص مثل ارتکاب سرقت در طرف و شوارع و یا در محل سکنتی و یا محل های عمومی از قبیل مسجد و گرامه و مهم انخانه و جرم توهین نسبت باعضاء دادگاهان و ادارات و دوائر دولتی در همان اماکنی که بنگاه های نامبرده منعقد میشود و یا جاسوسی در سرا کز مخصوصه و معینه دولتی و نظائر آنها زیرا که طرق و شوارع برای هر قوم و جامعه بمنزله شرائین حیاتی است که میبایست بوسیله عبور و مرور و مسافرت حوائج اقتصادی و کلیه وسائل آسایش و رفاه را تهیه و آماده نماید و چون اغلب در طی حرکت و نقل و انتقال کمتر بقوای تأمینیه مواجه میشود بدین جهت قانون محض رعایت تأمین کامل مجازات دزدی را که در طرق و شوارع مرتکب سرقت میشود تشدید تر از سایر سرقتها تشخیص داده است.

و نیز علت و سبب تشدید مجازات سرقت هائیکه در محل مسکون و یا محل های عمومی رخ میدهد همانا رعایت از امنیت و سلامت عمومی افراد جامعه است در داخل قلعه زندگی شخصی و عمومی و چون سرقت در این امکانه بیشتر موجب وحشت و دهشت عمومی است از اینجهت قانون مجازات آنرا شدیدتر قرار داده است.

و همچنین توهین نسبت باعضاء دادگاهان و ادارات و دوائر دولتی در اماکن رسمی مستلزم تشویش و اضطراب زیاد نری شده و زبان بیشتری را ایجاد میکند زیرا که اشخاص نامبرده نماینده و کارکنان جامعه هستند و چنانچه توهین آنان در اماکن رسمی با مجازات خفیف و سبک جبران و تدارک شود که تأثیر کامل نماید پیوسته اعضاء بنگاه های دولتی هدف و قربانی سوءادب و بی احترامی اشخاص جسور و ناراضی شده و در نتیجه منتهی باختلال در نظامات جمعیت خواهد شد.

و نیز جاسوسی در ارتش گاه يك كشوری چه بسا آن کشور را بر باد داده و باعث انقراض مجدد سیادت يك دولت و ملتی گردد بنا بر این زبان این جرائم سنگین و نباید با مجازات همین نوع جرم که در امکانه دیگر واقع میشود یکسان تشخیص داد و خلاصه وقوع جرم در مکان و محل مخصوص جزء عوامل تشدید مادی و مفعولی خاص محسوب خواهد بود.

هشتم - تشدید مجازات باعتبار آزار و

تهدید و اجبار

آزار و تهدید و اجبار از موجبات مفعولی و مادی تشدید مجازات است.

اجبار عبارت از سلب حریت و آزادی شخصی هدف جرم است بطوریکه نتواند در مقابل تهاجم عوامل مؤثره در جرم مقاومت نماید مثل توقیف و بستن بجائی و نظائر آن و اما آزار و تهدید زبان جسمانی و مرعوب ساختن طرف مقابل میباشد با آلات و ادوات مخصوصه از قبیل نشان دادن سلاحه و امثال آن که گاه بشنهایی در ارتکاب سرقت موجب تشدید شده و گاه با عناصر مادی دیگر از قبیل تعدد سارق و ارتکاب سرقت شبانه در محل مسکون و شکستن حرز

و از دیوار بالا رفتن و بکار بردن کلید - اختفاگی و غیره
برخلاف حقیقت و واقع خود را مأمور دولت جلوه دادن و بیجا
اختیار کردن عنوان و لباس دولتی موجب تشدید مجازات
می شود.

آزار و تهدید و اجبار موقعی سبب تشدید خواهد شد
که سارق وسیله برای انجام کار قرار داده نه آنکه در اثنا برای
مقصد دیگری بکار برد و از این حیث تفاوتی بین هدف و
قربانی جرم و یا کسانی که بحمايت وی برای دفاع می باشد
نیست آزار و تهدید آنان در ضمن نیز باعث تشدید خواهد
بود فقط در مواقعی که مجرم پس از ارتکاب سرقت برای
استخلاص و فرار خود و یا جلوگیری از استرداد مال دزدی
مرکب آزار و تهدید میشود جای دقت و تأمل است که آیا
عامل تشدید محسوب و یا میبایست عمل سرقت در حین انجام
و اجرای آن مقرون با آزار و تهدید باشد بمقتدای ماده مادام که
سارق از حرز و یا محلی که در آنجا سرقت رخ داده
خارج نشده و تجاوز نکرده است مستحق تشدید
خواهد بود.

نهم - تشدید مجازات باعتبار تظاهر بسمت و نمایش

لباس رسمی بر خلاف حقیقت و واقع

تظاهر بسمت رسمی و یا نمایش لباس رسمی از جمله
عناصر مادی و فعلولی تشدید مجازات میباشد مانند سرقت
با اختیار وزی دولتی که مرتکب جرم مقارن عمل لباس رسمی
پوشیده و بدروغ جلوه دهد که صاحب مقام و شأن دولتی
است بدیهی است که تظاهر بسمت و نمایش رسمی بر خلاف
واقع گذشته از آنسکه بی احترامی نسبت بشئون دولتی
محسوب و آن يك زبان دیگری است سلطه و اقتدار علاوه
برای مجرم ایجاد نموده که اشخاص را مرعوب و در نتیجه
جرم بآسانی و رایگان انجام میگیرد و بهمین علت است که
پاداش و سزای دزدی که بخود موقعیت رسمی بر خلاف
حقیقت داده شدیدتر از مجازات سرقت عادی و بدون
تظاهر است

تظاهر و نمایش بسمت رسمی تنها در جرم سرقت عامل
تشدید نیست بلکه در بسیاری از جرائم مثل توقیف و حبس

غیر قانونی نیز باعث تشدید میشود نهایت باختلاف در جرائم
کافی بواسطه شدت زبان در مورد به تنهایی موجب تشدید است
مثلاً توقیف و حبس غیر قانونی و در بعضی از موارد چنانچه
با عناصر و ارکان دیگر بیوند تشدید آور است میشوند
سرقتمی که شبانه و در محل مسکون بوسیله شکستن حرز و
حمل اسلحه و ارتکاب آزار و تهدید و یا تظاهر بسمت رسمی
رخ میدهد چنانکه پیش نگاشتیم.

دهم - تشدید مجازات باعتبار خراب کردن حرز و محیط

شکستن درب و دیوار و پنجره و نظائر آنها چه در
داخل و چه در محیط محوطه مسکون و عبارت دیگر خراب
کردن و سوراخ نمودن و شکستن درب و دیوار و در بچه و
بالاخره بنای محیط فضای مسکون و یا اطاق و سایر مرافق
داخلی محیط برای سرقت یکی از عوامل فعلولی و مادی
خاص تشدید مجازات است و این از اسباب و موجباتی است
که فقط در جرم سرقت اختصاصاً مؤثر و مجازات آن شدیدتر
از مجازات سرقتی است که بدان کیفیت مقرون نباشد نهایت
در صورتی ایجاب تشدید خواهد کرد که با ارکان و عناصر
دیگری بیوند شود.

علت و سبب تشدید همانا تهور و جسارت مجرم و
تویش و اضطراب شدید جامعه است که در اینگونه مواقع
احساس مینماید امنیت و سلامت در داخل قلعه زندگی
اشخاص متزلزل و آخرین وسیله که برای امنیت بکار بردند
حافظ و نگهبان آنان نیست از آن است که در مجازات تشدید
بعمل میآید تا هیچکس راه و رخنه در قلعه زندگی افراد
نیابد و از این حیث هم فرقی بین آنکه سارق از ابتداء
تخریب و شکستن را انجام داده بپس از ورود بناهای داخلی
را خراب نموده و یا بشکند نیست و این عامل تشدید در
صورتی مؤثر خواهد بود که در محل سکونی و یا معد از جمله
آن و با عناصر دیگری واقع گردد چنانکه پیش اشاره شد -
تأثیر این کیفیت در امر تشدید اساساً مورد اتفاق بین دانشمندان
است و فقط اختلاف در اینجا است که آیا وقوع خرابی و
شکستن از طرف سارق پس از ارتکاب سرقت برای بیرون

بطور امانت سپرده شده و در هر دو مورد عمل مرتکب خیانت و جرم محسوب و از جهت آن مجازات مقرر شده است وای در صورتیکه هدف جرم خیانت خزانه جامعه و ملت و فاعل خائن مأمور و خدمتگذار دولت باشد که مال خزانه باقتضاء وظیفه بوی سپرده شده است مجازاتش اشد از مجازات افراد غیر رسمی است که در ودایع اشخاص عادی خیانت مینمایند و همچنین مجازات جمل و تزویر در اسناد از طرف مأمورین دولتی از مجازات افرادی که سمت رسمی ندارند شدید تر و جزء اسباب و موجبات تشدید فاعلی و معنوی محسوب است.

فلسفه تشدید در این مورد همانا تناسب ارتباط وظیفه و مأموریت است با امورات عامه که چون زبان حیث و میل در اموال جامعه زبان عمومی و سنگین تر است نه زبان شخصی و از این حیث مهم و خسارت حاصل از جرم جسم خواهد بود و از طرفی جامعه اشخاص را با اعتماد و اطمینان خود معرفی کرده و حفظ و حر است مال را بعهده آنها واگذار کرده است و روا نیست که آن روح اعتماد پیوسته در نزلزل باشد بدین جهت در مجازات آنان تشدید کرده است.

دوازدهم - تشدید مجازات باعتبار علاقه و ارتباط

بین مجرم و هدف جرم

از جمله اسباب و موجبات تشدید فاعلی و معنوی مجازات ارتباط و علاقه مخصوص بین مجرم و قربانی جرم میباشد مثل آنکه نسبت پدید و یا مادر خود مرتکب جرم شد و یا خادم در مال بخدوم که نزد وی امانت است خیانت کند

سیزدهم - تشدید مجازات باعتبار بالا رفتن از

دیوار حرز و نظائر آن

از علل مشدده قانونی مجازات که سبب و موجب مادی و مفعولی جرم بشمار میآید وارد شدن سارق است در حرز از راه غیر عادی مانند بالا رفتن از دیوار و یا سوراخ کردن آن و یا گذاشتن نرده و یا ایجاد راه از زیر زمین و نظائر آنها. لطفی رئیس استیضاف مرکز

رفتن از حرز مؤثر خواهد بود یا نه و این اختلاف ناشی است از دو نظر مختلفی که در اساس ثبوت و تحقق سرقت پیش آمده و بعضی معتقدند بگانه عامل مادی و وجود خارجی سرقت برداشتن مال غیر است بر زبان صاحب آن و چون برداشت بدین معنی تحقق یافت جرم واقع شده و دوره آن بسر رسیده است در اینصورت هر اقدامی که مجرم بعد از برداشت مال میکند جزء مقدمات و عوامل اجرائی جرم نیست تا بتوان تصور کرد که جرم مقرون و توأم با آن کیفیت است عقیده جمعی بر آن است که جرم سرقت در محل مسکون تحقق نخواهد یافت مگر در صورتیکه سارق مال را از حرز بیرون ببرد پس ارتکاب تخریب و شکستن مادام که مجرم در حرز درنگ مینماید جزء شئون و اطوار و کیفیات سرقت محسوب خواهد بود.

نور این اختلاف ظاهر میشود در مواقعی که سارق پس از تصاحب و برداشت مال که هنوز از محیط مسکنی خارج نشده دستگیر و مال از وی مسترد شود در این فرض بنا بعقیده اول جرم سرقت واقع و مجازات بدین عنوان حتمی است و بموجب عقیده دوم دوره سرقت خاتمه نیافته و فقط میتوان عمل را با جرم شروع تطبیق و مجازات آنرا در نظر گرفت.

عقیده دوم صحیح و موجه است چه آنکه حقیقت سرقت عبارت از زیان مالی است و این زیان وقتی حاصل خواهد شد که سارق مال را از حدود استیلاء و قدرت صاحب آن بیرون برده و در سلطه و اقتدار خویش بیاورد پس مادام که مجرم از حرز مسکون خارج نشده است مال دزدی در اختیار و قدرت وی نیامده و در استیلاء صاحب مال باقی است.

یازدهم - تشدید مجازات باعتبار سمت و

مأموریت رسمی

ارتکاب جرم بمناسبت مأموریت و سمت رسمی از اسباب و علل مشدده مجازات است مثلاً اختلاس و خیانت در امانت در معنی و حقیقت یکی است و آن عبارت از تصرف و یا تصاحب و یا تلف کردن مال غیر است که در نزد مجرم